

بررسی فونستیک خانواده Comphidae و Calopterygidae شهرستان لنگرود

معصومه سلیمی - حمید رضا جمالزاده - بتول قربانی یکتا*

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم پزشکی تهران BAHAREH59GH@YAHOO.COM

چکیده

با توجه به زیستگاه سنجاقک ها در محیط های طبیعی ، شناسایی آنها نشانه ای برای اثبات پایداری و سلامت محیط طبیعی می باشد. وجود سموم شیمیایی و آفت کش های مصنوعی به عنوان عاملی در تخریب زیستگاه طبیعی و کاهش جمعیت این حشرات می باشد. بررسی بیوسیستماتیک و تعیین حدود پراکنش آنها در یک منطقه و همچنین مطالعه دقیق بر روی مراحل زندگی و نیاز حیاتی آنها و همچنین شناسایی گونه ها و سرانجام حفاظت آنها کلیدحفاظت پایدار از زیستگاه های طبیعی است. با توجه به وابستگی زیاد این راسته از حشرات به ثبات اکوسیستم هرگونه آلودگی ناشی از سموم ، در کاهش نسل آنها تاثیر می گذارد. این کاهش جمعیت ممکن است بر اثر کاهش دما و یا ذخایر غذایی باشد. بنابراین با بررسی فراوانی گونه های منطقه ای می توان به ثبات اکوسیستم و یا تغییرات ایجاد شده در شرایط اقلیمی پی برد. بررسی ها نشان دادند که توزیع و فراوانی بیشتر گونه ها در مناطق مرطوب از نیمه دوم قرن بیستم، کاهش چشمگیری داشته است. علت این امر هم تخریب زیستگاه، اسیدی شدن و آلودگی زیستگاه های آبی و کانال سازی در رودها و رودخانه ها بوده است. هدف از این تحقیق ، بررسی فونستیک خانواده Calopterygidae و Comphidae از راسته سنجاقک شکلا در شهرستان لنگرود می باشد.

این تحقیق در سال ۹۶ بر روی فون سنجاقک شکلان شهرستان لنگرود در استان گیلان انجام پذیرفت. نمونه ها با استفاده از تور حشره گیری صید و پس از کشته شدن و اتاله جهت شناسایی به آزمایشگاه منتقل شدند.

واژه های کلیدی

فونستیک - سنجاقک شکلان - شهرستان لنگرود

مقدمه

زیر راسته Odonata که در ایران به نام های آسیابک و یا سنجاقک شناخته می شوند با نام علمی Calopteryx splendens دارای پراکنش جهانی در تمام قاره ها از جمله قاره

آسیا می باشند. این راسته از حشرات جزء حشرات شکارچی و در راسته حشرات آبی و نمونه ای از گونه های ساکن آب های شیرین می باشند. زندگی این حشرات به صورت دو مرحله لارو (نمف) و مرحله بلوغ می باشد. نمف ها معمولا ۱۰ تا ۱۵ مرتبه پوست اندازی می کنند و در نهایت تبدیل به سنجاقک بالغ می شوند. طول مدت عمر نمفی بین ۳ ماه تا ۴ سال است و در آخرین مرحله پوست اندازی لارو از آب خارج شده و با خزیدن بر روی پوشش گیاهی پوست اندازی کرده و تبدیل به فرم بالغ سنجاقک میشود. سنجاقک ها در میان قدیمی ترین حشرات بالدار قرار دارند و قدمشان به دوره پرمیان بر می گردد. آنها جزء بزرگترین حشراتی هستند که تاکنون زیسته اند. خانواده این حشرات شامل سه زیر راسته اصلی به نامهای Anisoptera، Zygoptera و Anisozygoptera می باشند که زیر راسته آخر اکنون منقرض شده و تنها چند فسیل از آنها در برخی مناطق یافت شده است. از لحاظ شکل ظاهری این حشرات دارای چشمهای ساده و مرکب، شاخک های کوتاه، بدنی باریک و کشیده، دوجفت بال شفاف و کشیده که دارای رنگهای متنوعی بوده و در شناسایی گونه ها حائز اهمیت می باشد و همچنین پاهایی با شکل خاص سبد مانند که مناسب شکارگری می باشد، هستند.

اطلاعات در مورد تعداد گونه های آدوناتها از آدوناتای پایگاه داده های گونه های جهانی آماده برای کاتالوگ زندگی (ون تول، ۲۰۰۵) اقتباس می شوند. [۱] تاکاساها را مبتنی بر اطلاعات نویسنده و چندین منبع کلیدی به یک یا چند منطقه ی گرافیکی اختصاص دادند (به عنوان مثال، لیتینک ۱۹۴۹؛ واتسون و همکاران ۱۹۹۱؛ وست فال و می ۱۹۹۶؛ آکودایرا و همکاران ۱۹۹۹؛ نیدهام و همکاران ۲۰۰۰؛ تسودا ۲۰۰۰؛ وانگ ۲۰۰۰). [۲]

اولین تحقیقاتی که در جهت شناسایی گونه های در ایران انجام شده است در سال ۱۸۸۷ توسط Selys-Longshamp صورت پذیرفته است. [۳]

Ris در طی سالهای ۱۹۰۶-۱۹۱۶ بر روی مطالعات Selys تحقیقاتی انجام داده و چک لیستی از گونه های سنجاقک شکلان ایران تهیه کرد. پس از آن تحقیقات متعددی توسط سایر دانشمندان از جمله